

ЗБЕРЕЖЕННЯ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ ЯК НЕОБХІДНА УМОВА САМОУСВІДОМЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

Дорога А. Є.

*кандидат філософських наук, доцент,
професор кафедри етики та естетики*

*Навчально-наукового інституту філософії та освітньої політики
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
м. Київ, Україна*

Пригадуються слова І.М. Дзюби, висловлені на сторінках першого числа часопису «Культурологічна думка» у 2009 році: «Методи фізичного винищення народів залишилися в минулому. Але є інший, сучасніший і ефективніший метод винародовлення: поставити під сумнів цінності якогось народу, оголосити їх безперспективними, дискредитувати опорні пункти його самоусвідомлення, маргіналізувати його буття» [1]. Написано це в контексті міркувань про багатоманітність культур як один з найбільших здобутків людської історії. Іван Михайлович відійшов у вічність 22 лютого 2022 року. А через день на світанку Україна і світ здригнулись від цинічної дії обох цих методів: і варварського фізичного нищення, і оголошення українського народу таким, що не має власної історії й історичної перспективи.

Свого часу увагу Міністерства культури України було сконцентровано на долі культурної спадщини, що перебувала на тимчасово окупованих територіях і в анексованому Криму. Дізнавшись про руйнацію Бахчисарайського палацу, Національного заповідника «Херсонес Таврійський» та інших пам'яток, міністерство ініціювало проведення прямого моніторингу експертами ЮНЕСКО пам'яток на території Криму.

Нині обсяг переміщених культурних цінностей неймовірно розширився. Міністерство культури та інформаційної політики підтримує зв'язок з міжнародними організаціями із захисту й збереження культурної спадщини. Тепер до проблеми вивезення з окупованих територій величезної кількості культурних цінностей додалось руйнування закладів культури і культурних пам'яток України.

Але нікуди не поділись і «внутрішні вороги» – байдужість чиновників усіх рівнів, недосконалість закону «Про охорону культурної спадщини», безкарність злочинів проти культурної спадщини, відсутність підтримки меценатів та інвесторів з боку держави.

Необхідне законодавче закріплення порядку створення регіональних міжвідомчих комісій з представників СБУ, МВС і прокуратури за фактами скоєння злочинів проти пам'яток культурної спадщини.

Останні роки переконливо засвідчили успішність дій того сегменту громадянського суспільства України, що опікується культурною спадщиною. Саме ця сила довела свою здатність на модернізацію суспільства, формування правової соціальної держави. До прикладу, захисники культурної спадщини вважають, що в контексті децентралізації слід здійснити передання владних повноважень місцевим органам охорони культурної спадщини. Це підвищило б їхній авторитет і додало дієвості захисту культурного надбання. Крім того, необхідна розробка механізмів надання дозволів, погоджень і висновків органами охорони культурної спадщини з метою уникнення довільного потрактування Закону «Про охорону культурної спадщини». Поступово зусилля громадських організацій втілюються в конкретні документи. Тому «головна мета подальшого руху – досягнення єдності державних органів, громадських організацій, наукової спільноти й приватного сектора у справі збереження всіх видів культурної спадщини й захисту культурного суверенітету України» [2].

Забезпечення чіткої політики в цьому питанні на всіх рівнях – урядовому, регіональному, місцевому – можливе за умови взаємопідтримки дій держави й громадянського суспільства.

Література:

1. Дзюба І. Глобалізація і майбутнє культури. *Культурологічна думка*. К., 2009. № 1. С. 27–33.
2. Дорога А. Є. Європейський рік культурної спадщини в Україні: культурологічна аналітика тенденцій. *Культурологічна думка: Щорічник наукових праць*, 2019. № 15. 252 с. С. 136–143.